

юридическое значение по рассматриваемому делу. Предмет доказывания является составляющим элементом пределов доказывания, в которые также включаются обстоятельства, имеющие процессуальное значение и иные подлежащие установлению факты».

Як зазначає О.В. Іванов, закон не випадково веде мову про необхідність встановлення певних обставин (а не фактів), що мають значення для справи. Термін «обставина» ширше, ніж термін «факт», він означає як дії, так і події, а також окремі сторони, риси, деталі, подробиці цих фактів. Чинний ЦПК України поняття «обставини» визначив в ч. 3 ст. 10, ч. 1 ст. 57, ч. ч. 1, 3 ст. 60, ч. ч. 1-3 ст. 61, п. п. 5-6 ч. 2 ст. 119 кодексу.

Згідно наведених точок зору було б невірно, на нашу думку, звести предмет доказування у цивільній справі тільки до самих фактів (ч. 1 ст. 179 ЦПК України), оскільки ним повинні охоплюватися і деякі інші явища, що відносяться до категорії «обставини». В цивільному процесі терміном «обставини» позначаються реальні, що мають або мали місце в дійсності, процеси і явища, пов'язані з порушенням цивільних прав та (або) інтересів. Обставини встановлюються в ході розгляду судом цивільної справи за допомогою необхідних засобів доказування (ч. 2 ст. 57 ЦПК України).

Тому вважаємо, що при науковому визначенні предмета процесуального доказування варто мати на увазі як відповідні факти, так і пов'язані з ними обставини, що мають значення для розгляду і вирішення цивільної справи. Але оскільки ці два поняття співвідносяться як загальне і спеціальне, немає необхідності, називаючи обставини, згадувати і про факти, тому що вони охоплюються обставинами. Таким чином, під обставинами в даному контексті розуміються будь-які явища зовнішнього світу, що мають значення для успішного виконання завдань цивільного судочинства (ст. 1 ЦПК України).

Колізії права власності подружжя та державної реєстрації прав на нерухоме майно

Вернер А.І., студент ННІЗН НАВС

Науковий керівник: кандидат юридичних наук, доцент Іванов Ю. Ф.

Згідно з положеннями ст. 60 Сімейного кодексу України майно, набуте подружжям за час шлюбу, належить дружині та чоловікові на праві спільної сумісної власності. Вважається, що кожна річ, набута за час шлюбу, крім речей індивідуального користування, є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя [2]. Відповідно до ст. 368 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України) майно, набуте подружжям за час шлюбу, є їхньою спільною сумісною (без визначення часток) власністю, якщо інше не встановлено законом або договором [1]. Отже, при укладанні одним із подружжя договору купівлі-продажу нерухомого майна це майно належатиме подружжю на праві спільної сумісної власності.

Стаття 182 ЦК України визначає, що право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації [1]. Частиною 1 ст. 2 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» (далі - Закон 1952-^) державна реєстрація речових прав на нерухоме майно визначається як офіційне визнання і підтвердження державою фактів виникнення, переходу або припинення прав на нерухоме майно, обтяження таких прав шляхом внесення відповідного запису до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Частина 2 ст. 3 Закону 1952-^ декларує

гарантування державною достовірності зареєстрованих прав на нерухоме майно та їх обтяжень. Стаття 10 Закону 1952-ГУ покладає на органи державної реєстрації прав та державних реєстраторів обов'язок забезпечувати достовірність інформації, що містяться у Державному реєстрі прав [3].

Відповідно до положень п.1 ч.1 ст.19 Закону 1952-ГУ, на підставі нотаріально посвідченого договору купівлі-продажу нерухомого майна, в якому в якості сторони договору є тільки один з подружжя, відбувається державна реєстрація права власності того з подружжя, хто підписав договір і є його стороною (хоча суб'єктами права є обидва з подружжя). Державна реєстрація прав посвідчує виникнення речових прав на нерухоме майно у покупця.

Наказом Міністерства юстиції від 17.04.2012 р. № 595/5 «Про впорядкування відносин, пов'язаних із державною реєстрацією речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», затверджено форму заяви про державну реєстрацію прав та їх обтяжень (щодо права власності), додатка до заяви та вимоги до заповнення заяв у сфері державної реєстрації речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень.

Як вбачається з положень Розділу IV Закону 1952-ГУ, Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень та Інструкції користувача Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, при державній реєстрації права власності на нерухоме майно, до державного реєстратора (нотаріуса або державного реєстратора Державної реєстраційної служби) із заявою про проведення реєстрації звертається особа, що прагне зареєструвати своє право власності на нерухоме майно, подаючи перелік документів, що підтверджують виникнення та/або перехід права власності та інших речових прав на нерухоме майно.

Зауважимо, що у випадку набуття за цивільно-правовим договором нерухомого майна одним з подружжя така заява подається лише від його імені (відомості про заявника вносяться до Державного реєстру і по завершенню процедури реєстрації стають відомостями про власника майна). На підставі заяви реєстратором приймається рішення про державну реєстрацію. Таке рішення є підставою для внесення запису до Державного реєстру прав на нерухоме майно (що, відповідно до вже згадуваних положень ч.1 ст.2 Закону 1952-ГУ, є офіційним визнанням і підтвердженням державою факту виникнення у заявника права на нерухоме майно). Державний реєстратор формує витяг з Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, який стає правовстановлюючим документом нового власника. У зв'язку з поданням заяви про реєстрацію лише одним з подружжя, до Державного реєстру вносяться дані лише про одного власника і розмір його частки визначається як 1 ціла (а не 1/2, як це мало б бути, зважаючи на норми Сімейного кодексу України).

Таким чином другий з членів подружжя взагалі не відображається у Державному реєстрі як власник, а правовстановлюючий документ містить невірну інформацію стосовно частки власника. А отже, офіційне визнання і підтвердження державою факту виникнення права власності на нерухоме майно відбувається лише стосовно одного з подружжя. Така ситуація не лише суперечить положенням статті 60 Сімейного кодексу України, а й є потенційно небезпечною для власників, коли мова йде про накладання санкцій (наприклад, заборони відчуження чи примусового позбавлення права власності тощо) на того з подружжя, хто внесений до Державного реєстру як власник. При накладанні санкцій на практиці трапляються ситуації, коли у зв'язку з відсутністю відомостей про право власності другого з подружжя, санкції застосовуються відносно нерухомого майна як цілсного об'єкта (а отже і до 1/2 частки майна другого з подружжя), що суперечить конституційним

нормам. Недоліки чинного наразі порядку реєстрації та технічних особливостей Державного реєстру очевидні.

Головною метою існування системи державної реєстрації є забезпечення захисту майнових прав на нерухоме майно учасників цивільних правовідносин. Недоліки у цій системі ставлять під загрозу стабільність і порядок усього цивільного обороту, а відтак, потребують нагального виправлення. Таке виправлення вбачається у внесенні технічних змін до програми Державного реєстру і передбаченні можливості внесення відомостей про другого з членів подружжя як власника шляхом, як приклад, додання можливості реєстрації його права на підставі реєстрації заяви-згоди другого з подружжя на придбання нерухомого майна.

Подальше ігнорування дослідженої проблеми призведе до повного нівелювання значення державної реєстрації при вирішенні питання виникнення права власності на нерухоме майно, що є об'єктом права спільної сумісної власності подружжя, і унеможливить виконання державою взятого нею зобов'язання захищати права громадян у сфері цивільних правовідносин.

Список використаних джерел:

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III // Офіційний вісник України. - 2002. - № 7. - С. 273
2. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV // Офіційний вісник України. - 2003. - № 11. - С. 461
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 01.07.2004 р. № 1952-IV // Відомості Верховної Ради України. - 2004. - № 51. - С. 553
4. Про затвердження Порядку державної реєстрації прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Постанова Кабінету Міністрів України № 868 від 17.10.2013 р. // Урядовий кур'єр. - 2013. - № 229.
5. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно інструкція користувача. нотаріус - державний реєстратор. [Електронний ресурс]. - Режим доступу: http://www.informj ust. ua/files/UG_RRP_RegNot.pdf